

Nr 126.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot; given Stockholms slott den 31 mars 1916.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med det såsom bilaga A vid statsrådsprotokollet fogade förslag, utfärda förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Dan. Broström.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 31 mars 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Broström yttrade härefter:

Kungl. Maj:ts
proposition
till 1914 års
senareri riksdag. I nådig proposition till riksdagen den 4 augusti 1914 (nr 265) anhöll Kungl. Maj:t om bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid propositionen fogat förslag utfärda reglemente för arméns avlöning under krigstjänstgöringstid. Då bestämmelser angående dylik avlöning även för marinen syntes böra komma till stånd, anmodade jag genom ämbetsskrivelse den 5 augusti 1914 marinförvaltningen och chefen för marinstaben att, efter samråd med chefen för kustartilleriet samt med iakttagande, att föreskrifter i fråga om dylik avlöning borde så långt lämpligen ske kunde vara likartade för marinen och armén, skyndsamt inkomma med förslag till bestämmelser för marinens

avlöning under krig. I anledning av detta uppdrag avgåvo nämnda myndigheter den 14 augusti 1914 gemensamt förslag i berörda avseende.

Vid granskning av förslaget fann jag endast anledning till några smärre ändringar i syfte att ytterligare tillgodose den avsedda överensstämmelsen med reglementet för armén. Vad riksdagen i skrivelse den 19 augusti 1914 med godkännande av det föreslagna krigsavlöningsreglementet för armén uttalat angående den provisoriska karaktär, som reglementet för armén borde erhålla, ansåg jag även böra vinna tillämpning å det för marinen ifrågasatta reglementet. I en till riksdagen den 21 augusti 1914 avlåten proposition (nr 272) föreslog Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med ovan omförmälda jämkade förslag utfärda reglemente för marinens avlöning under krigstjänstgöringstid att tillämpas från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämde.

I skrivelse den 23 september 1914 (nr 281) anmälde riksdagen, att riksdagen väl i likhet med Kungl. Maj:t funnit det vara skäligt, att marinens personal bereddes ökade förmåner under krigstjänstgöring, men att det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget i flera hänseenden icke kunnat av riksdagen bifallas. Riksdagen, som ansett sig böra låta omarbета vissa delar av Kungl. Maj:ts förslag, hade i stället antagit det sålunda ändrade förslaget. I överensstämmelse med vad som förutsatts i det statsrådsprotokoll, som åtföljt Kungl. Maj:ts proposition, uttalade riksdagen, att reglementet borde erhålla en provisorisk karaktär och utfärdas att gälla endast till och med år 1915 samt att tillfälle borde beredas sistnämnda års riksdag att taga ärendet under förnyad och definitiv prövning.

1914 års
senare riks-
dags beslut.

Den väsentligaste förändringen, som av riksdagen vidtogs i Kungl. Maj:ts förslag, bestod däri, att riksdagen, då marinens personal vid tjänstgöring i land ansetts böra närmare likställas med arméns personal, icke blott för de värnpliktiga utan jämväl för marinens officerare, underofficerare och civilmilitära personal av stam och reserv under landtjänstgöring upptog avlöningsformen »krigslön». I tillämpliga delar beräknades densamma enligt samma grunder som krigslönen för arméns personal, och avsågs den skola utgå i stället för fredsavlöningsförmånerna.

Beträffande avlöningsförmånerna under sjötjänstgöring fann riksdagen icke någon anledning föreligga att frångå Kungl. Maj:ts förslag, i vad det avsåg, att ett krigsavlöningsstillägg skulle under dylik tjänstgöring utgå jämte de eljest bestämda löneförmånerna. Beträffande beloppet av detsamma fann riksdagen sig dock icke kunna biträda Kungl.

Maj:ts förslag, enär med tillämpande av detsamma och det för armén utfärdade krigsavlöningsreglementet skillnaden i avlöningsförmåner för marinens sjökommenderade personal och arméns personal skulle bliva allt för betydande. Riksdagen upptog i stället krigsavlöningsstillägget till väsentligt nedsatta belopp, högst 20 kronor för flaggman och lägst 10 kronor för underofficer av 2. graden, allt för lönetermin. I likhet med Kungl. Maj:ts förslag upptog riksdagen icke något krigsavlönings-tillägg för marinens stammanskap i allmänhet. Utöver nämnda förslag upptogs dock dylikt tillägg med belopp av 5 kronor för termin åt underofficerskorpraler att utgå under all tjänstgöring, dock icke till den, som komme i åtnjutande av familjeunderstöd.

I sin skrivelse framhöll riksdagen särskilt, att mellan det av riksdagen antagna krigsavlöningsreglementet för armén och det av riksdagen godkända förslaget till krigsavlöningsreglemente för marinen förefunnnes vissa olikheter, i vad anginge krigsavlönningen för den värnpliktiga personal, som konstituerades till befäl eller underbefäl. På grund av krigsavlöningsreglementets provisoriska karaktär hade dock riksdagen ansett sig icke böra föreslå ändringar i detta hänseende, men hade, med hänsyn till utarbetandet av definitiva krigsavlöningsreglementen, velat fästa uppmärksamheten på nämnda olikheter.

Genom riksdagens ovannämnda skrivelse bemyndigades alltså Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med det skrivelsen bifogade, av riksdagen upprättade förslaget utfärda reglemente för marinens avlöning under krigstjänstgöringstid att tillämpas från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämde.

Kungl. Maj:ts
beslut den 25
september
1914.

Vid underdånig anmälan den 25 september 1914 av riksdagens förenämnda skrivelse beslöt Kungl. Maj:t att utfärda reglemente för marinens avlöning under krigstjänstgöringstid i huvudsaklig överensstämmelse med det av riksdagen med ovanberörda skrivelse den 23 i samma månad överlämnade förslaget att genast träda i kraft och gälla tillsvidare till och med utgången av år 1915. I syfte att tillrättalägga en del i förslaget intagna bestämmelser hade tillägg i några avseenden gjorts. Sålunda skulle personal, som åtnjöt bostadsförmån in natura, vidkännas avdrag i utgående krigslön med belopp, motsvarande inkvarteringsbidrag enligt stat för innehavande grad eller värdighet. I avseende å krigsutrustningsbidraget föreskrevs, att sådant icke skulle utgå till den, till vilken på grund av i övrigt gällande bestämmelser utgick särskild bekläd-nadshjälp.

Med anledning av de utfärdade krigsavlöningsreglementenas provisoriska karaktär och riksdagens gjorda uttalande, att tillfälle borde beredas 1915 års riksdag att taga ärendet under förnyad och definitiv prövning, bemyndigade Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 27 oktober och den 1 december 1914 chefen för lantförvarsdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga personer för att inom departementet biträda med revision av bestämmelserna rörande såväl arméns som marinens avlöning under krigstjänstgöringstid. De på grund härav tillkallade sakkunniga avgåvo betänkande i ämnet den 27 mars 1915 och framlade därvid bland annat förslag till förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot.

Detta förslag skilde sig i avseende å uppställning och avfattning i väsentliga delar från det den 25 september 1914 utfärdade krigsavlöningsreglementet för marinen och även från det av de sakkunniga föreslagna krigsavlöningsreglementet för armén, men hade dock till syfte att i avlöningshänseende under krigstjänstgöringstid likställa marinens personal med arméns.

De sakkunniga anförde i avseende härå följande:

»Vid fullgörandet av uppdraget att verkställa en revision av ifrågasvarande nu gällande krigsavlöningsreglemente för marinen hava de sakkunniga till en början tagit i övervägande, huruvida i fråga om marinen kan anses föreligga enahanda behov som vid armén av ett särskilt reglemente med sammanförande däri av samtliga bestämmelser rörande de avlöningsförmåner, som skola tillkomma personal vid mobiliserade delar av marinen. Jämför man de i ena eller andra fallet i fredstid gällande bestämmelserna, framstår en väsentlig olikhet, i det att armén har ett fredsavlöningsreglemente, som endast reglerar personalens avlöningsförhållanden under fred, under det att de i särskilda författningar upptagna avlöningsbestämmelser m. m. för marinens personal av stam och reserv äro så avfattade, att de äro gällande för olika tjänstgöringsförhållanden under såväl fred som krig. Enahanda gäller för övrigt om de i reglemente för marinen rörande samma personal intagna bestämmelserna angående beklädnad, förplägnad, sjukvård m. m. Endast i fråga om värnpliktiga saknas bestämmelser om deras avlöning m. m. under krigstjänstgöring. I olikhet med förhållandena vid arméns övergång från fredsfot till krigsfot inträder vidare inom marinen icke någon sådan ändring av de organ, som hava att ombesörja uträknandet och utbetalandet av avlöningen till marinens personal, att krav på enkelhet i marinens kassaväsende särskilt av krigsförhållandena föranledes. Att endast i avsikt att vinna likhet med det nya för armén föreslagna reglementet — enligt vilket samtliga fredsavlöningsförmåner sammanföras till

en enhetlig krigslön — jämväl för marinen införa enahanda avlöningsform, hava de sakkunniga icke funnit vara grundat på tillräckligt vägande skäl, i all synnerhet som av orsaker, vilka nedan närmare angivas, under sjökommendering i krig icke några andra förmåner än vid sjökommendering i fred synts böra ifrågakomma. Det säger sig självt, att det icke kan vara annat än till fördel för tjänstens jämna gång, att för fred gällande former, som kunna bibehållas i krig, icke onödigtvis förändras, något som även bestyrkes av vissa förhållanden, som uppstått vid tillämpningen av marinens nu gällande krigsavlöningsreglemente. Enligt detta uppbär annan än värupliktig personal under sjökommendering sina fredsförmåner jämte krigsavlöningsstillägg, men däremot vid tjänstgöring i land samtliga förmåner förvandlade till krigslön. Om inga omskiftningar från land- till sjötjänstgöring eller tvärtom ägde rum efter övergången från freds- till krigsfot, skulle väl de nu tillämpade principerna kunna bibehållas, men avpolletteringar från fartygen kunna icke undvikas, och de medföra givetvis personalkompletteringar med därav föranledda löneförändringar för sålunda omplacerade löntagare. Varje sådan löneförändring föranleder synnerligen besvärliga avräkningar mellan i ena eller andra fallet utgående förmåner. Efter vad de sakkunniga inhämtat, hava också dylika avräkningar innefattat så svårlösta problem, att göromålen med utbetalning av avlöningen för flottans personal blivit avsevärt mera betungande än om fredsavlöningsförmåner bibehållits oförändrade och endast i förekommande fall utökats med ett sådant särskilt tillägg, som ursprungligen föreslogs av marinförvaltningen och chefen för marinstaben och även ingick i Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen.

På de skäl, som nu anförts, hava de sakkunniga kommit till den åsikten, att ett hela frågan omfattande krigsavlöningsreglemente för marinen icke behöver utfärdas, utan fastmer böra de bestämmelser i avseende å avlöningsförmåner till marinens personal, som föranledas av under krigstjänstgöringstid inträdande förändrade förhållanden, hava sin plats i en förordning med endast sådana tillägg angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot, vilka erfordras utöver vad därom eljest är stadgat.

Frågan om avlöningsförmåner till den vid mobiliserad del av marinen tjänstgörande personal sammanhänger jämväl med stadgandena om naturaförmåner till samma personal. Då, såsom ovan sagts, bestämmelser om sistnämnda förmåner finnas intagna i reglemente för marinen, i vad angår personal av stam och reserv, under det att vid armén särskilda reglementen finnas fastställda för de olika förvaltningsgrenarna i krig, hava de sakkunniga ansett lämpligt att i nu ifrågavarande för-

ordning intaga de jämkningar i nämnda bestämmelser för marinen, som betingas av marinens övergång till krigsfot, ävensom, vad beträffar värnpliktiga, bestämmelser om deras rätt till olika slag av naturaförmåner, såsom beklädnad, naturaunderhåll och sjukvård. Medan krigsavlöningsreglementet för armén avser att lämna fullständiga bestämmelser beträffande under krigstjänstgöringstid utgående kontanta förmåner, kommer sålunda den föreslagna förordningen rörande marinen att utgöra ett komplement till reglementet för marinen icke blott i fråga om kontanta avlöningsförmåner utan även i fråga om naturaförmåner.»

Över de sakkunnigas betänkande och förslag, i vad angick bestämmelser om avlöning under krigstjänstgöringstid till marinens personal, anmodades marinförvaltningen och chefen för marininstaben att efter samråd med chefen för kustartilleriet inkomma med yttrande.

Myndig-
heternas
yttrande.

Uti den 19 april 1915 avgivet utlåtande anförde nämnda myndigheter, med överlämnande av en promemoria i ämnet från chefen för kustartilleriet, att de föreslagna bestämmelserna givit anledning till vissa erinringar.

Sålunda borde vaktmästare vid marinintendenturkåren undantagas från den personal, å vilken förordningen skulle äga tillämpning. Vidare borde mariningenjöraspiranter och -elever samt marinintendentsaspiranter och -elever, då de toges i anspråk för tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen, liksom sjökadetter och kustartillerikadetter i avlöningshänseende likställas med värnpliktiga. Då nu nämnd personal emellertid icke vid krigstjänstgöringstid konstituerades såsom meniga i reserven och i vissa fall utnämning över stat eller eljest trädde i stället för konstituering, syntes en omredigering av föreskrifterna i förevarande avseende böra verkställas. I förslaget § 4 mom. 1 ansågs ett uttryck angående naturaportion böra utgå. Dagavlöning och krigstillägg syntes böra bibehållas av sjuka och sårade samt, såvitt ej annorlunda förordnades, av tjänstlediga, så länge krigstjänstgöringstiden för dem forfore. En bestämmelse borde tillkomma om rätt för Kungl. Maj:t att, därest omständigheterna därtill föranledde, förordna om särskild gottgörelse till personal, vars avlöningsförmåner under krigstjänstgöringstid genom frånträdande av i fred utgående avlöning komme att understiga denna avlöning. En omformulering i förtydligande syfte av den föreslagna föreskriften om lönefyllnad till personal på reservstat vid marinen syntes erforderlig. Civilmilitär personal på stat, som tillagts högre värdighet i visst sammanhang med intjänt ålderstillägg, ansågs böra få åtnjuta krigstillägg efter den tjänstegrad, som motsvarade innehavande högre

värdighet. Efter enahanda grund ansågs krigstillägg till motsvarande personal i reserven böra beräknas.

Slutligen ifrågasatte myndigheterna en övergångsbestämmelse beträffande den krigslön, vilken skulle tillkomma menig värnpliktig, som före utgången av år 1915 varit inkallad och efter ingången av år 1916 ånyo inkallades eller vid årsskiftet 1915—1916 vore inkallad. Övergångsbestämmelsen avsåg, att dessa meniga värnpliktiga skulle bibehållas vid avlöningsförmånerna enligt då gällande krigsavlöningsreglemente under krigstjänstgöringstid på grund av den nuvarande krisen.

I nu nämnda avseenden avgåvo myndigheterna även förslag till ändringar i förordningen.

Kungl. Maj:ts
proposition
till 1915 års
riksdag.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 24 april 1915 yttrade jag till statsrådsprotokollet följande:

»Mot de sakkunnigas förslag att i stället för ett krigsavlöningsreglemente för marinen låta de bestämmelser, som, utöver vad därom eljest är stadgat, finnas erforderliga för reglerande av avlöning för marinens personal under krigstjänstgöringstid, inflyta i en förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot har jag intet att erinra.

Vaktmästare vid marinintendenturkåren synas mig böra i fråga om särskilda förmåners erhållande vid mobilisering likställas med övrig personal, å vilken ifrågavarande förordning äger tillämpning. Nämnda vaktmästares verksamhet under krigstjänstgöringstid kommer att bliva fullt jämförlig med den, som åligger annan å flottans station tjänstgörande, under förordningen hänförlig personal; och genom avlöningsformen krigstillägg kommer att tillföras dem endast så stor avlöningsökning, som tillkommer underofficer, med vilken de hava lika värdighet.

Den av myndigheterna föreslagna grunden för krigstilläggs utgående till civilmilitär personal på stat med ålderstillägg ävensom till motsvarande personal i reserven synes mig innebära ett avvikande från såväl vad för armén föreslagits beträffande personal med grad »i armén», med vilken den här ifrågavarande personalens tjänsteställning närmast är att jämnställa, som vad myndigheterna för sin del godkänt i fråga om den personal av militär tjänstegrad inom marinen, som erhållit högre grad i flottan eller i kustartilleriet och som enligt förslaget för sådan grad icke må beräkna krigstillägg.

Det av myndigheterna förordade uteslutandet i § 4 mom. 1 av uttrycket »i intet fall åtnjutes in natura» synes mig icke tjäna till förtyd-

ligande, och då å andra sidan uttrycket, i det sammanhang det förekommer, icke synes kunna giva anledning till misstyding, har jag funnit detsamma kunna bibehållas.

Myndigheternas förslag beträffande likställande i avlöningshänseende av mariningenjöraspiranter och -elever samt marinintendentsaspiranter och -elever med värnpliktiga samt i fråga om sättet för såväl dessa aspiranters och elevers som sjökadetters och kustartillerikadetters tillträdande av värnpliktigs förmåner, under krigstjänstgöring anser jag mig böra biträda, då denna personal under sin utbildningstid innehar militär grad eller däremot svarande värdighet och med hänsyn därtill, för vinnande av den åsyftade likställigheten med värnpliktiga, konstituering icke synes erforderlig. Härav föranledas vissa ändringar i § 2 mom. 2 och § 11 mom. 4.

Övriga av myndigheterna framställda förslag, avseende tillägg till § 4 mom. 1 beträffande dagavlöning och krigstillägg till sjuka, sårade och tjänstlediga, nytt mom. 5 till § 4 angående utfyllandet i visst fall av fredsavlöning samt ändrad lydelse av § 6 beträffande lönefyllnad till personal på reservstat vid marinen, hava vunnit beaktande, därvid dock i några fall annan formulering än den av myndigheterna föreslagna synts mig erforderlig.

I konsekvens med den verkställda ändringen av § 2 mom. 2 erfordras ett tillägg till § 19, varjämte en ändring ansetts böra vidtagas i § 14 mom. 5 i syfte att begränsa den tid, för vilken återvinning av krigslön i där nämnt fall kan äga rum.

Beträffande slutligen myndigheternas förslag till övergångsbestämelse finner jag mig icke kunna biträda detsamma. Fastmera anser jag, att, då ett av särskilda sakkunniga utarbetat förslag till förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot nu föreligger, detsamma lämpligen bör, med de av mig i det föregående förordade mindre ändringar, träda i tillämpning redan före innevarande års utgång. Därvid synes tidpunkten för förordningens ikraftträdande böra väljas så, att till krigstjänstgöring redan inkallad värnpliktig personal i så liten utsträckning som möjligt blir underkastad nedsättning i de avlöningsförmåner, som den enligt nu gällande krigsavlöningsreglemente äger uppbära. Åt Kungl. Maj:t synes böra medgivas rätt att bestämma dagen för förordningens ikraftträdande.

Därest sålunda nu förevarande förordning skulle komma att träda i kraft före utgången av innevarande år, torde, oavsett föreskriften i § 2 mom. 3 av förordningen, de i förordningen beträffande personal vid marinintendenturkåren intagna bestämmelser böra intill årets utgång till-

lämpas beträffande å kårens stat upptagna auditörer, som tjänstgöra vid mobiliserad del av marinen; och lärer Kungl. Maj:t böra äga att härom bestämma.»

I enlighet härmed avläts till riksdagen proposition (nr 179) om bemyndigande för Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid statsrådsprotokollet fogat förslag, utfärda förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot.

1915 års riksdags beslut.

Uti skrivelse den 27 maj 1915 (nr 171) anmälde riksdagen, att riksdagen av samma skäl, som anförts i skrivelsen (nr 170) samma dag angående krigsavlöningsreglemente för armén, ansåge, att det föreliggande förslaget till förordning borde erhålla en provisorisk karaktär och utfärdas att gälla till och med utgången av år 1916; och ville riksdagen uttala sin förväntan, att tillfälle måtte i god tid beredas 1916 års riksdag att taga ärendet under förnyad och definitiv prövning.

Vad anginge det föreliggande förslaget till förordning, hade riksdagen i detsamma vidtagit vissa smärre redaktionella ändringar i syfte att bringa detsamma i närmare överensstämmelse med vad i motsvarande avseenden blivit föreslaget i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till krigsavlöningsreglemente för armén. I sak hade riksdagen ansett sig böra vidtaga en mindre ändring, nämligen i fråga om krigstillägget för marinläkare av 2:a graden, detta med hänsyn till den ändring i de sakkunnigas förslag till krigsavlöningsreglemente för armén, som av Kungl. Maj:t föreslagits i fråga om extra bataljonsläkare.

I likhet med vad riksdagen, såsom anmäldes i ovanberörda skrivelse angående krigsavlöningsreglemente för armén, beslutat angående vissa av de lägst avlönade grupperna vid armén, hade riksdagen funnit sig böra antaga en motsvarande övergångsbestämmelse beträffande avlöningen för menig värnpliktig vid marinen.

Riksdagen hade följaktligen, i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande framställning,

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid skrivelsen fogat förslag, utfärda förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot, att gälla till och med utgången av år 1916;

dels ock medgivit Kungl. Maj:t rätt att bestämma dagen för omförmälda förordnings ikraftträdande; dock att, beträffande övergången till de i förordningen intagna bestämmelser, skulle gälla:

att krigslönen till menig värnpliktig, vilken under återstoden av år 1915 fullgjorde krigstjänstgöring, skulle, oberoende av förordningens föreskrifter, under den tid av året inkallelsen omfattade utgå med 8 kronor 10 öre för termin, men

att, därest allmän mobilisering bleve anbefalld, förordningen skulle i dess helhet lända till efterrättelse.

Vid underdånig anmälan den 11 juni 1915 av riksdagens nämnda skrivelse beslöt Kungl. Maj:t att, i överensstämmelse med det av riksdagen granskade förslaget, utfärda förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot; och skulle nämnda förordning träda i kraft den 1 augusti 1915 och gälla till och med utgången av år 1916 (Svensk författningssamling nr 248). Beträffande övergången till de i förordningen intagna bestämmelserna upptogos i förordningen stadganden av det innehåll, riksdagen i sådant avseende beslutat.

Kungl. Maj:ts
beslut den 11
juni 1915.

Då ärendet, jämlikt riksdagens år 1915 därom gjorda uttalande, skulle till förnyad och definitiv prövning framläggas för 1916 års riksdag, anmodade jag den 20 november 1915 marinförvaltningen att före samma års utgång inkomma med yttrande, huruvida, enligt den erfarenhet, som vunnits vid tillämpningen av berörda förordning den 11 juni 1915, någon ändring i förordningens bestämmelser funnes vara av behovet påkallad.

Marinförvalt-
ningens
yttrande den
30 december
1915.

Med anledning härav har marinförvaltningen den 30 december 1915 avgivit utlåtande i ämnet samt därvid — med överlämnande av infortrade yttranden från stationsbefälhavarna vid flottans stationer i Karlskrona och Stockholm, högste befälhavaren över kustflottan, chefen för Göteborgsavdelningen ävensom cheferna för Vaxholms och Karlskrona kustartilleriregementen samt Älvsborgs kustartillerikår — meddelat, att icke vare sig sagda yttranden eller de erfarenheter i övrigt, marinförvaltningen vunnit under den ännu jämförelsevis korta tid, nyssnämnda förordning tillämpats, syntes ämbetsverket giva vid handen, att någon sådan ändring vore av behovet påkallad.

I enlighet med ovan berörda, av 1915 års riksdag gjorda uttalande torde förslag till förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot nu böra för riksdagen framläggas till förnyad och definitiv prövning. Då jag alltså anhåller att ånyo få underställa detta ärende Kungl. Maj:ts prövning, vill jag

Departementa
chefens
yttrande.

nämna, att jag nu, liksom vid avlåtande av förutnämnda proposition till 1915 års riksdag, icke har någon erinran av principiell innebörd att göra mot grunderna i det av de sakkunniga år 1915 avgivna förslaget, till vilket den efter riksdagens hörande utfärdade, nu gällande förordningen i ämnet i allt väsentligt ansluter sig. På sätt ovan omförmäls, har icke heller från marinförvaltningens sida anledning förekommit att med hänsyn till den erfarenhet, som vunnits vid förordningens tillämpning, föreslå någon ändring i densamma.

Det förslag till förordning, om vars framläggande för riksdagen jag nu ämnar göra hemställan, överensstämmer följaktligen i huvudsak med den nu gällande författningen i ämnet. Endast i följande avseenden hava jämkningar vidtagits.

Med hänsyn till den förändrade ställning, som lotsverkets personal jämlikt förordningen av den 31 december 1915 angående användning av lotsverkets personal och materiel för militära ändamål numera intager under tjänstgöring vid flottan, hava därav betingade ändringar införts i § 2 mom. 1 c) och mom. 3. I sistnämnda moment hava därjämte orden »auditör eller» uteslutits, då auditör numera icke tillhör marinens personal.

För vinnande av överensstämmelse med föreskrifterna i § 4 mom. 3, § 14 mom. 1 och § 22 mom. 1 av det förslag till krigsavlöningsreglemente för armén, om vars framläggande för riksdagen Kungl. Maj:t förut denna dag fattat beslut, hava motsvarande ändringar införts i § 4 mom. 1 och § 22 mom. 1 av här ifrågavarande förslag till förordning.

I § 4 mom. 1, § 7, § 8 mom. 2, § 9 mom. 2, § 11 mom. 4, § 17 mom. 3, § 18 mom. 2 och § 19 hava vidare vissa mindre ändringar vidtagits med hänsyn därtill, att föreskrifterna om tjänsteställning för flottans militära och civilmilitära personal numera blivit ändrade till överensstämmelse med motsvarande föreskrifter för arméns personal. Vad kustartilleriet beträffar, äro dylika ändringar under utarbetande och torde inom den närmaste tiden kunna anmälas till fastställelse av Kungl. Maj:t.

En ändring i formuleringen av § 9 mom. 2 har även ägt rum av den anledningen, att varvsmaskinist numera förordnas i samma ordning som övriga månadslönare av underofficerskåren med tjänstgöring å flottans varv.

Då ovanbemälda sakkunniga med betänkandet av den 27 mars 1915 överlämnade förutnämnda förslag till förordning med särskilda föreskrif-

ter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot ävensom förslag till krigsavlöningsreglemente för armén, hade de sakkunniga meddelat, att nämnda förslag, i vad de avsåge grunderna för krigstilläggs — för armén: högre krigslöns — utgående, vore utarbetade under antagande att enhetliga bestämmelser komme till stånd rörande de förutsättningar, som betingade såväl land- som kustfästningars försättande i belägringstillstånd. För närvarande vore emellertid bestämmelserna angående landfästnings förklarande i belägringstillstånd, sådana de avfattats i kungörelsen den 22 augusti 1914, olika med vad som i reglemente för marinen, del III, stadgats beträffande dylikt tillstånd inträdande i kustfästning. Då de sakkunniga vid uppgörandet av sina förslag måst utgå från förstnämnda bestämmelser såsom grundläggande för krigstilläggs eller högre krigslöns utgående, borde enligt de sakkunnigas mening den erforderliga enhetligheten åstadkommas genom ändrad föreskrift beträffande belägringstillstånd inträdande i kustfästning.

Med anledning härav uppdrog jag den 11 juni 1915 åt chefen för marinstaben att, efter hörande av chefen för kustartilleriet, avgiva yttrande och förslag till de ändringar av bestämmelserna i reglemente för marinen, del III, rörande belägringstillstånd inträdande i kustfästning, som kunde anses behövliga.

Till svar härpå har chefen för marinstaben, med överlämnande av från chefen för kustartilleriet infordrat yttrande, i skrivelse den 10 augusti 1915 förklarat, att det ur militär synpunkt ej syntes lämpligt att vidtaga någon ändring i de i ämnet gällande bestämmelserna.

I häröver infordrat yttrande biträdde marinförvaltningen chefs för marinstaben uttalande; och har Kungl. Maj:t, såsom jag anhåller få erinra, vid ärendets föredragning den 3 september 1915 ej funnit skäl i ärendet företaga vidare åtgärd.

Enligt berörda kungörelse den 22 augusti 1914 förklaras landfästning i belägringstillstånd först då fästningen hotas med belägring eller då den plötsligt kringrännes eller hotas med överrumpling. Beträffande kustfästning däremot försattes densamma jämlikt föreskrifter i reglemente för marinen, del III, i belägringstillstånd, då order om fästningens mobilisering utfärdats eller även dessförinnan, där så provas nödyändigt. Att belägringstillstånd sålunda i regel inträder tidigare i kustfästning än i landfästning har sin förklaring däri, att kustfästning på grund av sitt exponerade läge kan befaras förr bli utsatt för överraskande anfall.

Då Kungl. Maj:t genom omförmälda beslut den 3 september 1915 icke ansett sig böra göra ändring i nyssnämnda föreskrifter beträffande

belägringstillstånds inträdande i kustfästning, har den förutsättning om enhetliga bestämmelser rörande kust- och landfästnings försättande i belägringstillstånd, på vilken de sakkunnigas förslag beträffande grunderna för krigstillägg eller högre krigslöns utgående vilar, icke inträffat. Emellertid synes härav icke böra föranledas någon ändring i de av de sakkunniga i berörda hänseende föreslagna bestämmelserna, då enligt § 1 mom. 2 i förslaget till förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot Kungl. Maj:t vid partiell mobilisering av marinen i varje fall lämnar föreskrift, beträffande vilka delar av marinen och i vilken omfattning förordningen skall äga tillämpning. Även i de fall, då allmän mobilisering eller mobilisering av endast marinen anbefalles, äger Kungl. Maj:t förordna om inskränkningar i tillämpningen av förordningen. Motsvarande föreskrifter finnas intagna i krigsavlöningsreglementet för armén. Kungl. Maj:t har sålunda i sin hand att, då kustfästning förklarats i belägringstillstånd, bestämma, huruvida med hänsyn till föreliggande förhållanden krigstillägg, resp. högre krigslön skall utgå till de i fästningen förlagda trupperna av marinen, resp. armén.

Beträffande tiden för ifrågavarande förordnings ikraftträdande torde denna lämpligen böra bestämmas till den 1 januari 1917.

Jag får alltså hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med det såsom bilaga A vid detta protokoll fogade förslag, utfärda förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, den vid detta protokoll fogade bilagan B utvisade.

Ur protokollet:

R. Sundin.

Bil. A.

Förslag

till förordning med särskilda föreskrifter angående avlöningsförmåner m. m. vid marinen på krigsfot.

I. Allmänna bestämmelser.

§ 1.

Förordningens ändamål och tillämpning.

1. I denna förordning meddelas föreskrifter

a) angående den avlöning och de övriga förmåner, som tillkomma personal vid mobiliserad del av marinen, i den mån icke redan genom gällande stater, reglementen eller förordningar är stadgat i sådant avseende, samt

b) angående sådana ändringar i eller tillägg till de för personalen gällande avlöningsbestämmelser, som föranledas av särskilda genom marinen övergång till krigsfot inträdande förhållanden.

2. I de fall då *allmän mobilisering* eller *mobilisering av endast marinen* varder anbefalld, gäller denna förordning för marinen i dess helhet, så framt icke Kungl. Maj:t för viss del eller i avseende å visst stadgande finner skäl annorlunda förordna.

Vid *partiell mobilisering av marinen* lämnar Kungl. Maj:t i varje fall föreskrift, beträffande vilka delar av marinen och i vilken omfattning förordningen skall äga tillämpning.

§ 2.

Under förordningen hänförlig personal.

1. Denna förordning äger tillämpning å nedannämnda personal, då densamma tillhör mobiliserad del av marinen ävensom då den företager färd för inställelse till eller hemförlovning från krigstjänstgöring, nämligen:

a) personal av marinen stam, med undantag av personal tillhörande ecklesiastikstaten, lärarstaten, månadslönarstaten och daglönarstaten vid flottan, ävensom av de civilmilitära tjänstemännen vid kustartilleriet,

b) personal, tillhörande reservstat för marinen,

- c) personal av marinens reserv, samt
- d) värnpliktiga.

2. Oberoende av vad i reglemente för marinen eller eljest är stadgat beträffande personalens fördelning på stam, reserv och värnpliktiga, skola de i denna förordning angående värnpliktiga meddelade bestämmelser gälla för

dels sjökadetter och kustartillerikadetter ävensom mariningenjöraspiranter och -elever samt marinintendentsaspiranter och -elever, då de tagas i anspråk för tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen,

dels värnpliktiga, då de konstitueras till militär tjänstegrad eller civilmilitär befattning, ehuru dylik konstituering enligt därför gällande bestämmelser skall avse reserven,

dels ock frivilliga, då de antingen anställas såsom meniga i reserven eller ock i densamma konstitueras till militär tjänstegrad eller civilmilitär befattning utan att därvid tilläggas avlöning och övriga förmåner i likhet med personal av stammen.

3. Beträffande avlöning och övriga förmåner till den personal, å vilken, enligt vad i mom. 1 a) sägs, denna förordning icke äger tillämpning, ävensom vid mobiliserad del av marinen tjänstgörande personal av post- och telegrafstaten eller lotsverkets personal iakttagas de för personalen gällande föreskrifter och de särskilda bestämmelser, som för mobilisering äro eller varda meddelade.

§ 3.

Krigstjänstgöringstid.

1. *Krigstjänstgöringstid* enligt denna förordning omfattar, i den mån bestämmelserna i mom. 2 och 3 här nedan icke för viss personal föranleda till annat beräkningssätt, tiden från och med första mobiliseringsdagen för vederbörlig del av marinen till och med tionde dagen efter det demobilisering av samma del tagit sin början.

2. Där personal senare än första mobiliseringsdagen inträffar å vederbörlig mobiliseringsort (utrustningsort), anses krigstjänstgöringstiden för denna personal inträda först med dagen efter inställelsen å nämnda ort. För personal, som beordras att utan föregående inställelse på mobiliseringsorten (utrustningsorten) för särskilt tjänsteuppdrag omedelbart infinna sig å annan ort, räknas krigstjänstgöringstiden från och med dagen efter ankomsten till sistnämnda ort.

3. För personal, som hemförlovas från krigstjänstgöringen tidigare än den i mom. 1 sist omnämnda dag, upphör krigstjänstgöringstiden med den dag, då personalen hemförlovas.

§ 4.

Tillämpligheten under krigstjänstgöringstid av fastställda stater, reglemente för marinen m. m.

1. Under § 2 mom. 1 a) hänförlig personal, på vilken denna förordning äger tillämpning, bibehåller under krigstjänstgöringstid den avlöning och de övriga förmåner, som enligt gällande stater, reglemente för marinen eller eljest äro personalen tillförsäkrade, med iakttagande:

att den, som i fred innehar bostad in natura och därjämte, i förekommande fall, åtnjuter bostadens uppvärmning medelst värmeledning eller avgiftsfri belysning med gas eller elektrisk ström, är skyldig att, därest omständigheterna efter vederbörandes prövning skulle därtill föranleda, omedelbart frånträda sådan förmån oberoende av föreskrifterna i reglemente för marinen,

att till den, som sålunda förpliktas frånträda bostadsförmån in natura, utgår gottgörelse för genom frånträdandet förorsakad kostnad för avflyttning o. dyl. enligt de särskilda föreskrifter, som av Kungl. Maj:t efter framställning i varje särskilt fall varda meddelade,

att all till inkvarteringsbidrag berättigad personal av officers eller underofficers grad eller tjänsteklass äger att, oberoende av placerings- eller tjänstgöringsort, åtnjuta sådant bidrag, i den mån det under krigstjänstgöringstiden förfaller till betalning, med det för personal i Stockholm anvisade belopp,

att den förmån av portion, som enligt reglemente för marinen tillkommer flottan tillhörande underofficer, under krigstjänstgöringstid i intet fall åtnjutes in natura, utan utgår såsom kontant löneförmån med belopp, som enligt samma reglemente gäller för ersättning för portion i land eller ombord; skolande i fråga om sådant belopps uppbärande gälla vad som är stadgat om portionsersättning, dock utan den i del I § 145 mom. 2 stadgade inskränkning,

att flaggunderofficer äger åtnjuta förhöjning i den honom tillkommande sjöavlöning med 25 öre för dag, samt

att dagavlöning bibehålles av sjuka och sårade samt, såvitt ej anorlunda förordnas, av tjänstlediga, så länge krigstjänstgöringstiden för dem fortfar; skolande i fråga om bibehållande av dagavlöning för sjuka och sårade, som efter avslutad krigstjänstgöringstid kvarligga å sjukvårdsanstalt, gälla vad därom av Kungl. Maj:t på framställning av vederbörande chef eller myndighet kan varda föreskrivet.

2. Beträffande avlöningen för den i § 2 mom. 1 b) omförmälda personal tillämpas under krigstjänstgöringstid staten för reservstat för marinen, men utgår därutöver till sådan personal lönefyllnad enligt denna förordning.

3. Under § 2 mom. 1 c) hänförlig personal, på vilken denna förordning äger tillämpning, åtnjuter under krigstjänstgöringstid avlöning och övriga förmåner enligt reglemente för marinen eller de särskilda författningar, vilka gälla för personal, som tillhör marinens reserv eller vid mobilisering genom konstituering anställs i densamma. Beträffande förmånerna av inkvarteringsbidrag, portion eller sjöavlöning, då sådana skola tillkomma personal, som i detta mom. avses, gälla dock enahanda jämkningar, om vilka sägs i mom. 1 här ovan rörande sådana förmåner för personal vid marinens stam.

4. Beträffande avlöning och övriga förmåner under krigstjänstgöringstid för den under § 2 mom. 1 d) omedelbart eller i enlighet med samma paragrafs mom. 2 hänförliga personal skall jämte bestämmelserna i denna förordning tillämpas vad angående konstituering och anställning av personal vid marinens stam eller reserv vid mobilisering är i särskild författning stadgat.

5. Skulle för personal, som enligt bestämmelserna i denna förordning frånträder i fred utgående avlöning, dess under krigstjänstgöringstiden utgående avlöningsförmåner understiga förstnämnda avlöning, förordnar Kungl. Maj:t, därest omständigheterna därtill föranleda, på förslag av vederbörande chef eller myndighet om särskild gottgörelse för den uppkomna minskningen i avlöningen.

§ 5.

Avlöning och övriga förmåner.

1. Avlöning och övriga förmåner, som enligt denna förordning kunna tillkomma personal vid mobiliserad del av marinen och som avses i § 1 mom. 1, äro följande:

- a) lönefyllnad,
- b) krigstillägg,
- c) krigslön,
- d) krigsutrustningsbidrag,
- e) förplägnad och därmed sammanhängande förmåner,
- f) sjukvård, samt

g) resekostnads- och traktamentsersättning.

2. Under krigstjänstgöringstid tillkomma personal vid mobiliserad del av marinen följande särskilda förmåner, nämligen:

tjänstbrevsrätt för befordran av meddelande till hemmavarande enligt förordningen rörande postbehandling vid krig, samt
fri resa å järnväg för inställelse vid mobilisering och vid hemförövning samt kostnadsfri tjänstledighetsresa enligt reglementet för militärtransporter på järnväg.

Värnpliktig personal erhåller beklädnad enligt därom gällande särskilda bestämmelser.

Angående kvarterförläggning och därmed förenade förmåner lända till efter rättelse de bestämmelser, som med ledning av gällande rekvisitionslag samt förordningar rörande inkvartering och truppers fortskaffande meddelas.

II. Lönefyllnad.

§ 6.

Avlöning till reservstatspersonal utöver fastställd stat.

Utöver den avlöning, som enligt stat tillkommer personal på reservstat vid marinen, utgår till densamma under krigstjänstgöringstid *lönefyllnad* med ett belopp, innefattande skillnaden mellan fredsavlöningsförmånerna för beställning i motsvarande grad på aktiv stat samt avlöningsförmåner enligt reservstaten, att utgå på sätt finnes stadgat i reglemente för marinen om lönefyllnaden motsvarande avlöningsförmåner för beställning på stat.

III. Krigstillägg.

§ 7.

Personal, berättigad till krigstillägg.

Under de i § 8 angivna förutsättningar åtnjutes *krigstillägg* under krigstjänstgöringstid av nedannämnda personal, nämligen:

a) officer, underofficer och underofficerskorpral av marinens stam ävensom flottans stam tillhörande personal av officers eller underofficers

tjänsteklass vid mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren och poliskåren,

b) officer och underofficer tillhörande reservstat vid marinen, samt

c) officer, underofficer och underofficerskorpral i marinens reserv ävensom personal av officers tjänsteklass vid mariningenjörkåren, marinintendenturkåren eller marinläkarkåren i flottans reserv, härifrån dock undantagen personal, som omedelbart eller i enlighet med § 2 mom. 2 är hänförlig under samma paragrafs mom. 1 d).

§ 8.

Krigstilläggs åtnjutande och utbetalande.

1. Krigstillägg utgår allenast vid tjänstgöring i land och under den ytterligare förutsättning, att den mobiliserade del av marinen, var till personalen hör, befinner sig

antingen å ort, belägen inom avdelad krigsskådeplats,

eller inom fästning, vilken, även om den icke ligger inom området för avdelad krigsskådeplats, förklarats i belägringstillstånd.

Krigstillägg utgår jämväl för tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen, som detacherats till fälthären.

2. I avseende å tiden och sättet för krigstilläggs åtnjutande och utbetalande iakttages, utöver vad i mom. 1 sägs:

att i fråga om personal, som uppbär dagavlöning, skall i tillämpliga delar gälla vad i motsvarande hänseende är stadgat beträffande dagavlöningen,

att till dagavlöning ej berättigad civilmilitär personal äger uppbära krigstillägg i den ordning, som gäller beträffande dagavlöningen för militär personal i tjänstegrad, som motsvarar den tjänsteklass förstnämnda personal innehar,

att för dag, då löntagare enligt gällande föreskrifter äger uppbära traktamentsersättning, krigstillägg icke utgår,

att, därest under krigstjänstgöringstid personal, som åtnjuter krigstillägg, enligt vederbörlig order förrättar tjänstgöring, som föranleder sådan förläggning, att den jämlikt bestämmelse i reglementet för marinen del III eljest berättigar officer, civilmilitär tjänsteman, underofficer, reservofficersaspirant eller underofficerskorpral att uppbära mässpenningar, ävensom underofficer att uppbära ersättning för portion, dessa förmåner skola anses inbegripna i krigstillägget, samt

att till underofficer eller underofficerskorpral, som är inmönstrad å fartyg eller båt, bemannad av kustartilleriets eller för kustartilleriets räkning förhyrd personal, icke skall under sådan tid, då underofficeren eller underofficerskorpralen åtnjuter krigstillägg, utgå de för sådan tjänstgöring eljest enligt reglementet för marinen del III bestämda förmåner av sjöstillägg och mässpenningar och, vad underofficer beträffar, ej heller ersättning för portion.

§ 9.

Krigstilläggs belopp.

1. Krigstillägg utgår med belopp, som angivas i nedanstående tabell:

Flottans personal.	Kustartilleriets personal.	Krigstillägg för dag.	
		Kronor.	
Flaggman	Generalsperson	8	50
Kommendör	Överste	7	—
Kommendörkapten av 1. graden	Överstelöjtnant	5	50
Kommendörkapten av 2. graden	Major	4	50
Kapten	Kapten	3	75
Löjtnant	Löjtnant	2	75
Underlöjtnant (fänrik)	Underlöjtnant (fänrik)	3	25
Flaggunderofficer	Underofficer av 1. graden	2	40
Underofficer av 2. graden	Underofficer av 2. graden	1	40
Underofficerskorpral	Underofficerskorpral	—	70

2. Vid tillämpning av tabellen i mom. 1 iakttages:

att personal med militär tjänstegrad, som finnes upptagen i tabellen, åtnjuter krigstillägg efter innehavande grad inom vederbörlig kår vid flottan eller inom kustartilleriet, med iakttagande att särskilt erhållen högre grad i marinen härvid icke medför rätt till krigstillägg för sådan grad,

att innehavare av civilmilitär beställning åtnjuter krigstillägg med det belopp, som tillkommer militär personal i tjänstegrad, vilken motsvarar den tjänsteklass inom vederbörlig civilmilitär kår, till vilken beställningens innehavare är att hänföra, med undantag för marinläkare av andra graden, till vilken i varje fall skall utgå krigstillägg av det för kapten bestämda beloppet, samt

att underofficer av stammen, som blivit förordnad att med månadslön å varvets stat tjänstgöra å flottans varv, åtnjuter krigstillägg i likhet med underofficer på stat.

IV. Krigslön.

§ 10.

Personal, berättigad till krigslön.

Krigslön tillkommer under tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen värnpliktiga och med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda.

§ 11.

Krigslöns belopp och grunder för dess utgående

1. Krigslön utgår efter nedanstående *krigslönetariff* och under olika förutsättningar antingen såsom *högre krigslön* (tariffens *Tab. A*) eller såsom *lägre krigslön* (tariffens *Tab. B*).

Krigslönetariff.

Personal.	Krigslöneklasser.	Krigslön för termin			
		Tab. A. Högre krigs- lön.	Tab. B. Lägre krigs- lön.		
		Kronor.	Kronor.		
Konstituerad kapten.....	1. krigslöneklassen	80	—	40	—
Konstituerad löjtnant	2. "	60	—	30	—
Konstituerad underlöjtnant (fänrik)	3. "	55	—	25	—
Konstituerad flaggunderofficer (underofficer av 1. graden)	4. "	45	—	20	—
Konstituerad underofficer av 2. graden	5. "	35	—	15	—
Konstituerad underofficerskorpral	6. "	12	50	12	50
Konstituerad korpral	7. "	10	—	10	—
Menig värnpliktig.....	8. "	5	—	5	—

2. *Högre krigslön* utgår till den i § 10 omnämnda personal vid sjö-kommendering i varje fall samt därjämte vid tjänstgöring i land under

förutsättning, att den mobiliserade del av marinen, personalen tillhör, befinner sig

antingen å ort, belägen inom avdelad krigsskådeplats, eller inom fästning, vilken, även om den icke ligger inom området för avdelad krigsskådeplats, förklarats i belägringstillstånd.

Högre krigslön utgår jämväl för tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen, som detacherats till fälthären.

3. *Lägre krigslön* utgår till den i § 10 omnämnda personal i de fall, då de i mom. 2 angivna tjänstgörings- eller förläggningsförhållandena för personalen eller vederbörlig mobiliserad del av marinen icke föreligga.

4. Beträffande den till krigslön berättigade personalens fördelning å de i krigslönetariffen upptagna *krigslöneklasserna* iakttages:

att krigslöneklassen för den personal, som konstitueras till officer, underofficer, underofficerskorpral eller korpral eller som utnämnts till någon av nämnda underbefälsgrader, skall vara den, som enligt tariffen upptager personal i vederbörlig militär tjänstegrad,

att krigslöneklassen för personal, konstituerad till civilmilitär befattning av officers tjänsteklass, ävensom för mariningenjörs- och marinintendentsaspirant skall vara den, som upptager personal i sådan militär tjänstegrad, som motsvarar den med befattningen förenade tjänsteklass, samt

att krigslöneklassen för övrig personal skall vara den för menig värnpliktig bestämda.

§ 12.

Löneterminer. Krigslöns utbetalande.

1. Krigslön åtnjutes såsom intjänt i förskott för lönetermin. Varje månad indelas i tre löneterminer, den första från och med den 1, den andra från och med den 11 samt den tredje från och med den 21 dagen i månaden.

2. Från och med första krigstjänstgöringsdagen till början av första löneterminen närmast därefter åtnjutes krigslön med belopp, beräknat för varje dag till $\frac{1}{10}$ av krigslönen för termin, och utbetalas detta belopp tillika med krigslönen för nämnda termin.

3. Har före ingången av viss lönetermin meddelats föreskrift, att till krigslön berättigad personal skall hemförlovas under löneterminen, utbetalas till sådan personal krigslön allenast för den del av löneter-

minen, som motsvarar tiden till och med hemförlovningsdagen, och beräknas krigslönen därvid för varje dag till ¹/₁₀ av krigslönen för en termin.

4. Till betalning förfallen krigslön utbetalas, vid tjänstgöring i land å den flottans station eller annan förläggningssort för marinens personal, där löntagaren är tjänstgörande, samt vid sjökommendering å det fartyg (sjöposition), där han är inmönstrad.

5. Till personal av officers eller underofficers grad och likställd utbetalas krigslön mot personligt kvitto. Utbetalning av krigslön till personal av manskaps grad äger rum på sätt för utbetalning av avlöningsmedel till stammanskapet finnes föreskrivet.

§ 13.

Förändring i krigslön.

1. Vid övergång från sådan krigstjänstgöring, för vilken åtnjutes lägre krigslön, till sådan, som berättigar till högre krigslön, eller tvärtom, tillträdes den högre eller lägre krigslönen först från och med den efter övergången närmast infallande lönetermin.

2. För personal, som genom beslut av vederbörande myndighet efter krigstjänstgöringstidens början genom konstituering tillägges högre krigslöneklass än den, efter vilken krigslön förut åtnjutits, inträder förändring i lönebelopp först med nästföljande lönetermin.

§ 14.

Krigslön för sjuka, tjänstlediga, tillfångatagna m. fl.

1. Krigslön bibehålles av sjuka och sårade, så länge krigstjänstgöringstiden för dem fortfar. Varder sjuk eller sårad, som åtnjuter högre krigslön, avsänd för vård till ort, belägen utom avdelad krigsskådeplats eller utom området för belägrad fästning, äger han därefter åtnjuta allenast den lägre krigslönen; skolande i avseende å övergången till sistnämnda krigslön föreskriften i § 13 mom. 1 lända till efterrättelse.

2. Under all tjänstledighet, som på grund av i kommandoväg meddelade föreskrifter beviljas personal, berättigad till krigslön, bibehålles, därest icke Kungl. Maj:t beträffande viss tjänstledighet annorlunda förordnar, den för personalen bestämda krigslön.

3. Varder till krigslön berättigad tagen i häkte eller ålagd arreststraff, bibehålles krigslönen oavkortad under häktnings- eller strafftiden.

Den, som undergår fängelsestraff, åtnjuter, därest han tillhör 8. krigslöneklassen, icke någon del av den under strafftiden förfallande krigslön, varemot personal med krigslön i någon av 1.—7. krigslöneklasserna vid undergående av nyssnämnt straff äger för lönetermin bibehålla, av krigslön i 1. eller 2. klassen 20 kronor, i 3., 4. eller 5. klassen 15 kronor, i 6. klassen 2 kronor 50 öre och i 7. klassen 2 kronor.

Den, som undergår straffarbete, äger icke åtnjuta under strafftiden förfallen krigslön.

4. Den, som tillfångatages, äger under fångenskapen åtnjuta krigslön allenast för så vitt han tillhör någon av 1.—7. krigslöneklasserna och under sådan förutsättning med belopp, som enligt mom. 3 andra stycket utgår för däri nämnt fall. Sålunda utfallande medel omhändertagas för den tillfångatagnes räkning i enlighet med de bestämmelser, som vederbörande stationsbefälhavare eller regements-(kår-, detachements-)chef bestämmer.

5. Utan känd anledning frånvarande är icke berättigad till krigslön, som under frånvaron förfaller till betalning. Vid återinträde i tjänstgöring återvinnes dock rätt till hel eller, jämlikt bestämmelserna i denna paragraf, reducerad krigslön för sådan termin eller del därav, för vilken visas förfall, som vederbörande myndighet godkänner.

§ 15.

Krigslöns avsättande och försändande.

1. Sjökommenderad, som åtnjuter krigslön i någon av 1.—7. krigslöneklasserna, må, såvida han därom gjort framställning till vederbörande fartygschef och därvid meddelat uppgift å den person, som äger att lyfta medlen, till utbetalning terminsvis å den flottans station, löntagaren tillhör, avsätta av krigslön i 1. eller 2. klassen 20 kronor, i 3., 4. eller 5. klassen 15 kronor, i 6. klassen 2 kronor 50 öre och i 7. klassen 2 kronor.

2. Beväringsskompanichef ävensom kompanichef för kompani av sjömanskåren, vid vilket i mom. 1 nämnd personal redovisas, skall åligga att, då han därtill av sådan personal befullmäktigas, utkvittera dennas avsatta medel och att, i den mån de utfalla, antingen för löntagarens räkning insätta desamma i bankinrättning på stationsorten eller till enskild av löntagaren uppgiven person inom riket såsom försändelse i tjänsteärende avsända vederbörligt belopp. Sparkassebok eller annat över bankinsättningen erhållet kvitto skall tillhandahållas vederbörande, då han till stationen återkommer, eller, om han avlidit, överlämnas till hans rättsinnehavare.

§ 16.

Avdrag å krigslönen vid ersättningsskyldighet till kronan.

Genom avdrag å krigslönen äger statsverket uttaga ersättning för sådana förluster, för vilka personal på grund av felaktigt förhållande i tjänsten eller av annan orsak i vederbörlig ordning förklarats ersättningsskyldig.

V. Krigsutrustningsbidrag.

§ 17.

Bidragets ändamål, belopp och utbetalande m. m.

1. *Krigsutrustningsbidrag* avser att utgöra bidrag till fullständiggande vid mobilisering av egna uniforms- m. fl. beklädnadspersedlar samt till persedlarnas underhåll och ersättande i mån av förslitning.

2. Krigsutrustningsbidrag åtnjutes av officer och underofficer eller likställd, som är skyldig att vid tjänstgöring bära föreskriven uniform och icke tillhandahållas beklädnad av kronan; dock att dylik förmån icke tillkommer värnpliktiga eller med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda, vilka vid mobilisering i reserven konstitueras till officers tjänstegrad eller civilmilitär befattning av motsvarande tjänsteklass och, enligt vad i särskild författning är stadgat, vid anställningen erhålla beklädnadshjälp. Bidraget utgår för en gång vid krigstjänstgöringstidens början med 150 kronor för officer och likställd samt med 100 kronor för underofficer och likställd samt utbetalas vid den station eller det regemente (kår, detachment), där vederbörande äger uppbära lön eller däremot svarande avlöning.

Överflyttas löntagare för krigstjänstgöring från en mobiliserad del av marinen till en annan eller inträder tillfälligt avbrott i krigstjänstgöringen, medför överflyttningen eller avbrottet icke rätt för löntagaren att ånyo uppbära krigsutrustningsbidrag.

3. Underofficer eller likställd, vilken, efter att såsom sådan hava uppburit krigsutrustningsbidrag enligt mom. 2, under krigstjänstgöringstid uppflyttas till officers grad eller till civilmilitär befattning av motsvarande tjänsteklass, utbekommer skillnaden mellan underofficers och officers krigsutrustningsbidrag vid den efter uppflyttningen närmast följande utbetalningen av honom tillkommande lön.

VI. Förplägnad och därmed sammanhängande förmåner.

§ 18.

Tillhandahållande av portion.

1. Utöver vad i reglementet för marinen är stadgat om naturaportion till viss personal av marinen och med iakttagande av vad i § 4 mom. 1 sagts angående förvandling till kontant förmån av den underofficer vid flottan tillkommande, på nämnda reglemente grundade rätt till naturaportion, äga under tjänstgöring vid mobiliserad del av marinen i land eller ombord samtliga officerare, underofficerare och likställda av stam eller reserv ävensom värnpliktiga och med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda rätt att utan ersättning för varje dag bekomma en *naturaportion*.

2. Enligt mom. 1 utgående portion utbekommes vid marinens matinrättning i land eller å förläggningssort, där förplägnad för marinens manskap eljest finnes anordnad, samt, vad beträffar sjökommanderad personal, å det fartyg, varå personalen är inmönstrad eller eljest tjänstgörande. Till personal av officers eller underofficers grad eller tjänsteklass, konstituerad personal häri inräknad, utlämnas dock portionen endast efter hos vederbörande myndighet gjord anmälan.

Kan portion i land icke lämpligen på nu nämnt sätt tillhandahållas, må vederbörande myndighet, under vilken personalen är ställd, anordna förplägnad åt densamma på för kronan billigaste sätt.

För den, vilken icke begagnar sig av förplägnad, som enligt denna paragraf blivit för honom anordnad, utgår icke någon ersättning för portion.

3. Under tjänstledighet eller permission upphör all rätt till förplägnad enligt denna förordning.

4. Sjuk eller sårad erhåller under tid, då han är intagen å militär sjukvårdsanstalt, på kronans bekostnad förplägnad å sådan anstalt i stället för den honom enligt denna paragraf eller vad stammanskapet beträffar enligt reglemente för marinen tillförsäkrade naturaportion.

5. Den, som råkat i krigsfångenskap eller avvikit från krigstjänstgöring, äger icke rätt till ersättning för portion under tiden för utelivandet.

§ 19.

Diet- och mässpenningar.

Under sjökommendering äga värnpliktiga och med dem jämlikt § 2 mom. 2 likställda, vilka konstitueras till officers eller underofficers tjänstegrad eller till civilmilitär befattning av officers tjänsteklass, ävensom sjökadetter och kustartillerikadetter samt mariningenjörs- och marinintendentsaspiranter åtnjuta *diet- eller mässpenningar* i enlighet med vad för personal av vederbörlig grad eller tjänsteklass är i reglemente för marinen stadgat.

VII. Sjukvård.

§ 20.

Förmånens omfattning.

Utöver vad reglementet för marinen stadgar i fråga om sjukvård för marinens personal av stammen gäller enligt denna förordning, att envar av den i § 2 omförmälda personal, varå denna förordning äger tillämpning, äger rätt till *fri sjukvård*, omfattande fri läkarvård och fria läkemedel ävensom, då förhållandena så betinga, vård å militär sjukvårdsanstalt.

VIII. Resekostnads- och traktamentsersättning m. m.

§ 21.

Resekostnadsersättnings beräkande.

1. *Resekostnadsersättning* enligt denna förordning omfattar gottgörelse för nödigt transportmedel för egen person, för betjänt åt personal, som enligt resereglementet äger medföra sådan, samt för medförda utrustningseffekter.

2. Kommer vid färd eller resa något av de i resereglementet angivna forskaffningsmedel till användning, skola vid bedömande av vad som är att anse såsom nödigt transportmedel resereglementets bestämmelser tjäna till ledning, med särskilt iakttagande att någon gottgörelse för biljett å järnväg ej utgår till den, som vid inställelse till eller hemförlovning från krigstjänstgöring icke begagnat sig av fri resa å järn-

väg, oaktat sådan enligt bestämmelserna i reglementet för militärtransporter å järnväg stått till buds.

3. Resekostnadsersättning utgår med de verkliga utgifternas belopp enligt såvitt möjligt verifierad och, vad beträffar under krigstjänstgöringstid anbefalld färd eller resa, av vederbörande chef godkänd räkning.

§ 22.

Ersättningar för inställelse till eller hemförlovning från krigstjänstgöring.

1. Vid marinen tjänstgörande personal äger för *inställelse till krigstjänstgöring* uppbära resekostnadsersättning enligt § 21 för färd från fredstjänstgöringsorten till vederbörlig mobiliseringsort (utrustningsort) eller, där inställelsen skall ske å annan ort, till den sålunda bestämda orten.

Till krigstjänstgöring särskilt inkallad personal åtnjuter på angivna sätt bestämd resekostnadsersättning för färd från hemvistet i kyrkobokföringsorten till mobiliseringsorten (utrustningsorten); dock att, då väglängden understiger 10 kilometer, ersättning icke utgår för färd med annat forskaffningsmedel än järnväg eller ångfartyg. Styrker inkallad, att han vid färdens anträdande uppehållit sig å annan än kyrkobokföringsorten, äger han, med nyss angivna inskränkning, utbekomma ersättning för färd från dåvarande vistelseorten inom riket eller, vid vistelse utom riket, från den plats inom riket, å vilken han vid färden först inträffar.

2. Vid *avslutande av eller hemförlovning från krigstjänstgöring* utgår resekostnadsersättning enligt § 21 till den personal, som skall kvarstå i tjänstgöring vid marinen, för färd från den ort, där krigstjänstgöringen upphör, till fredstjänstgöringsorten, och till övrig personal för färd från förstnämnda ort till hemvistet i kyrkobokföringsorten eller, vad beträffar å sjömanshus inskriven personal, till det sjömanshus envar tillhör.

3. För färd, som enligt mom. 1 och 2 här ovan medför rätt till resekostnadsersättning, utgår därjämte till officerare, underofficerare, underofficerskorpraler och likställda dagtraktamente, vilket, då färden sker såsom enskild resa, utgår enligt resereglementet men, då färden sker i trupp, enligt i nådiga kungörelsen den 27 maj 1881 fastställd lägre beräkningsgrund, i sistnämnda fall, vad underofficerskorpral beträffar, dock endast då han tjänstgör såsom marschbefäl.

4. Företages färd, som enligt mom. 1 och 2 här ovan medför rätt till resekostnadsersättning, såsom enskild resa, åtnjuter annat manskap av stammen än underofficerskorpral ävensom värnpliktiga och med dem

jämlikt § 2 mom. 2 likställda traktamentsersättning enligt i nådiga kungörelsen den 27 maj 1881 angiven lägre beräkningsgrund samt, därest i förekommande fall inkvartering icke beredes genom kronans försorg, dessutom nattkvartersersättning med 1 krona 50 öre för varje erforderligt nattkvarter. För dylik färd, vare sig den företages såsom enskild resa eller i trupp, åtnjuta de värnpliktiga och med dem likställda dessutom särskild färdavlöning med 50 öre för dag, dock icke för dag, då krigslön utgår.

§ 23.

Resekostnads- och traktamentsersättning för färder och tjänsteförrättningar under krigstjänstgöringstid.

1. För *färder* eller *tjänsteresor*, som av den vid mobiliserad del av marinen tjänstgörande personalen företagas på grund av gällande föreskrifter eller vartill personalen i behörig ordning kommanderas, åtnjutes resekostnadsersättning enligt § 21.

2. Beträffande traktamentsersättning till i mom. 1 omnämnd personal för *färd*, *tjänsteresa* eller *extra förrättning* under krigstjänstgöringstid gäller vad resereglementet, reglementet för marinen ävensom nådiga kungörelsen den 27 maj 1881 härom stadga; dock att traktamente icke tillkommer löntagare, som uppbär högre krigslön, i annat fall än då han för tjänsteförrättning å annan ort än den, där han har sin vanliga krigstjänstgöring, företager färd såsom enskild resa till eller från tjänstgöringsorten, och beräknas därvid traktamentet enligt nyssnämnda kungörelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1917.
